

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 10. december 2014
Kontor: Formueretskontoret
Sagsbeh: Helene Bendtsen
Sagsnr.: 2014-7720-0009
Dok.: 1356634

KOMMENTERET OVERSIGT
over
høringsvar om forslag til lov om fremtidsfuldmagter

I. Høringen

Et udkast til lovforslag om fremtidsfuldmagter har været sendt i høring hos de myndigheder og organisationer mv., der fremgår af pkt. 11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Vestre Landsret, Østre Landsret, Byretterne, Advokatrådet, Alzheimerforeningen, Dansk Kredit Råd, Danske Advokater, Danske Arveretsadvokater, Danske Boligadvokater, Danske Familieadvokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Danske Dømmerforening, Dømmerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Finansrådet, Forsikring & Pension, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Grønlands Selvstyre, Hjernesagen, KL, Lægeforeningen, Realkreditankenævnet, Realkreditrådet, Region Sjælland, Retslægerådet og Udbetaling Danmark.

Det bemærkes, at Danske Advokater, Danske Arveretsadvokater, Danske Boligadvokater og Danske Familieadvokater har afgivet et fælles høringsvar, som i det følgende benævnes ”Danske Advokater m.fl.”

Ud over de hørte myndigheder, organisationer mv. har Jehovas Vidner afgivet høringsvar.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i *kursiv*.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

II. Høringssvarene

1. Generelt

Vestre Landsret, Østre Landsret, Byretterne, Dansk Kredit Råd, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet Tænk, Grønlands Selvstyre, Region Sjælland og Retslægerådet har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Advokatrådet finder det positivt, at der nu tages skridt til at lovgive på dette vigtige område.

Alzheimerforeningen anfører bl.a., at muligheden for på et tidligt tidspunkt i et demensforløb at kunne give fuldmagt til en anden person for mange er en afgørende forudsætning for en rettidig forberedelse og tilrettelæggelse af hverdagen efter demensdiagnosen. Foreningen hilser derfor lovforslaget velkommen og kan generelt tilslutte sig lovforslagets formål og intentioner, herunder især ønsket om at finde et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål.

Danske Advokater m.fl. bifalder, at der fremsættes forslag til en lov om fremtidsfuldmagter. Det er foreningernes klare opfattelse, at der er behov for regulering på området, og at fremtidsfuldmagter er et relevant og hensigtsmæssigt alternativ til foranstaltning af et egentligt værgemål.

Danske Regioner anfører, at lovforslaget sikrer, at personer, mens den fulde evne til at handle fornuftsmæssigt er i behold, kan udnytte selvbestemmelsesretten over eget liv til at vælge en specifik fremtidig repræsentant. Denne understøttelse af borgeres selvbestemmelsesret og indflydelse hilser danske regioner velkommen. Danske Regioner anfører endvidere, at det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at forudsige den nærmere betydning af lovforslaget for regionerne, herunder dagligdagen i sundhedsvæsenet. Herudover bemærkes, at for at fremtidsfuldmagten skal få fuld effekt, er det nødvendigt, at der bliver en nem og lettilgængelig måde at få oplysninger på om fremtidsfuldmagtens omfang, således at de – f.eks. sundhedspersoner – der støder på fremtidsfuldmægtige har en mulighed for at kunne leve op til fuldmagtens indhold.

Finansrådet er positiv over for lovtiltaget. Finansrådet finder, at lovforslaget kommer til at dække et område, som er yderst relevant.

Forsikring & Pension anerkender, at fremtidsfuldmagter i visse tilfælde kan være gavnlige for fuldmagtsgivere, der f.eks. bliver ramt af demens eller på anden vis har behov for at få varetaget sine interesser af andre. Det bør dog overvejes, om der i ordningen skal indføres krav om løbende gentilmelding eller bekræftelse fra fuldmagtsgivers for at sikre, at Statsforvaltningens registrering fortsat er udtryk for fuldmagtsgivers ønsker.

Hjernesagen anfører bl.a., at foreningen jævnligt bliver gjort opmærksom på de vanskeligheder og dilemmaer, som foreningens hjerneskadede medlemmer og deres pårørende står i, når evnen til at træffe selvstændige beslutninger og forstå konsekvenserne af sine handlinger ikke er til stede. Indførelsen af fremtidsfuldmagtsordningen vil ifølge foreningen give den enkelte mulighed for en langt højere grad af selvbestemmelse ved selv at kunne udpege, hvem der skal varetages ens økonomiske såvel som personlige interesser, hvis man ikke længere kan selv.

KL støtter, at borgere, der på et tidspunkt ikke længere har evne til selv at varetage deres forhold, får mulighed for inden da at afgive fuldmagt til én eller flere andre personer, der vil kunne varetage borgerens interesser på dennes vegne, når det bliver relevant, i overensstemmelse med formålet med lovforslaget.

Lægeforeningen hilser lovforslaget om fremtidsfuldmagter velkommen. Forslaget vil ifølge foreningen styrke retten til selvbestemmelse og gøre det muligt under betryggende former at påvirke eget liv og fremtidige forhold på trods af sygdom eller andet tab af mental kapacitet.

Realkreditankenævnet finder helt overordnet, at en ordning med fremtidsfuldmagter kan anbefales, herunder af de grunde, der er anført i bemærkningerne til lovforslaget. Særligt peger nævnet på, at der er taget stilling til fuldmagtsforholdet på et tidspunkt, hvor fuldmagtsgiveren er i stand til at varetage sine interesser, således at der ikke efterfølgende kan rejses tvivl om fuldmagtens gyldighed. Realkreditankenævnet skal dog ikke undlade at bemærke, at den uformelle fremgangsmåde og de begrænsede retsvirkninger af fuldmagtsforholdet antageligt kan medføre et stigende antal tvister i relation til fuldmagter mellem privatpersoner, idet det må forventes, at brugen heraf med den foreslåede ordning vil intensiveres.

Datatilsynet, Jehovas Vidner, Realkreditrådet, Udbetaling Danmark har alene afgivet bemærkninger til visse elementer i lovforslaget.

Justitsministeriet har noteret sig høringsparternes positive holdning til den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning. For så vidt angår Danske Regioners bemærkninger om lettilgængelig adgang til oplysninger om fremtidsfuldmagtens omfang, Forsikring & Pensions forslag om en gentilmeldingsordning og Realkreditankenævnets bemærkninger om et stigende antal tvister kommenteres disse forhold under henholdsvis pkt. 2.2, 5 og 11.

2. Oprettelse af fremtidsfuldmagten

2.1. Oprettelse

Advokatrådet finder det positivt, at en fremtidsfuldmagt undtagelsesvis kan oprettes uden anvendelse af en digital løsning, således at ikke-IT-parate borgere kan benytte sig af ordningen. Advokatrådet finder dog, at fremtidsfuldmagter i de pågældende tilfælde mere hensigtsmæssigt bør anses for at være oprettet på underskriftstidspunktet – og ikke registreringstidspunktet – således at der ikke opstår situationer, hvor en person er habil på underskriftstidspunktet, men ikke efterfølgende på registreringstidspunktet.

I de undtagelsessituationer, som Advokatrådet henviser til, vil fuldmagtsgiveren efter den foreslåede ordning for Statsforvaltningen skulle underskrive fuldmagten, således at Statsforvaltningen kan påse den pågældendes identitet, underskrift mv. Herefter vil Statsforvaltningen drage omsorg for registreringen, og fuldmagten vil være oprettet i lovforslagets forstand fra og med det tidspunkt, hvor fuldmagten registreres i Fremtidsfuldmagtsregistret. Registreringen vil som udgangspunkt ske umiddelbart i forlængelse af underskriften, således at der ikke vil forløbe en længere tidsperiode mellem underskriften og registreringen og dermed kunne opstå tvivl om, hvorvidt fuldmagtsgiveren i mellemtiden har mistet evnen til at handle fornuftsmæssigt.

Justitsministeriet finder således, at der med lovforslaget er taget højde for den bekymring, som Advokatrådet giver udtryk for.

Danske Advokater m.fl. finder, at oprettelsesprocedurerne vedrørende fremtidsfuldmagter bør svare til oprettelsesprocedurerne vedrørende testamenter, således at fremtidsfuldmagter skal oprettes enten for notar eller

for to vidner. Foreningerne henviser i den forbindelse til, at foreningerne ikke deler opfattelsen af, at notaroprettelse vil kunne indebære, at ordningen fravælges. Foreningerne anfører endvidere, at Statsforvaltningens prøvelse af fuldmagten på ikraftsættelsestidspunktet som udgangspunkt ikke vil dreje sig om forholdene ved oprettelsen, f.eks. habilitet, pres og tvang, og at notaroprettelse kan mindske risikoen for efterfølgende tvivl om fuldmagtsgiverens habilitet på oprettelsestidspunktet. Foreningerne peger på, at fremtidsfuldmagter typisk vil have et bredt indhold, og at en digital oprettelsesprocedure derfor ikke kan sidestilles med digital indberetning af oplysninger til Skat eller afgivelse af erklæringer over for det offentlige.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse afgørende for en velfungerende fremtidsfuldmagtsordning, at fremtidsfuldmagtens indhold kan fastlægges med tilstrækkelig sikkerhed, og at det kan fastlægges, at det er fuldmagtsgiveren selv, der har oprettet fuldmagten. Justitsministeriet har derfor overvejet fordele og ulemper ved flere oprettelsesmodeller, herunder oprettelse ved notar og vidner, jf. pkt. 4.1.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

En digital oprettelsesordning, som i øvrigt er valgt ved livstestamenter, har den fordel, at den er enkel og bredt tilgængelig for alle borgere, herunder også for borgere, der har en travl hverdag. Samtidig indebærer underskrift med digital signatur en kontrol af, om det er fuldmagtsgiver, der opretter fuldmagten. Denne kontrol svarer til den kontrol, der foretages i en lang andre tilfælde f.eks. ved oplysninger og indberetninger til SKAT eller afgivelse af erklæringer ved modtagelse af visse offentlige ydelser, ved bankforretninger og meget andet. En digital oprettelsesordning vil endvidere have den fordel, at der opnås sikkerhed for dokumentets indhold, fordi fuldmagtsgiveren selv kan lagre fremtidsfuldmagten digitalt.

Efter Justitsministeriets opfattelse skal der være en passende balance mellem på den ene side beskyttelse af fuldmagtsgiveren imod misbrug og på den anden side, at en fremtidsfuldmagtsordning, der er baseret på frivillighed og tilvalg fra fuldmagtsgiverens side, skal være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål. Den foreslåede oprettelses- og registreringsordning balancerer efter Justitsministeriets opfattelse disse hensyn og vurderes samlet set at være mest hensigtsmæssig og tidssvarende, herunder set i forhold til den fælles offentlige strategi om digital kommunikation mellem borgere og det offentlige frem mod 2015.

Den omstændighed, at der ikke ved en digital oprettelsesordning er den samme offentlige kontrol som ved notaroprettelse, opvejes efter Justitsministeriets opfattelse i et vist omfang af Statsforvaltningens prøvelse på ikraftsættelsestidspunktet. Som det fremgår af pkt. 4.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger, kan indikationer på, at fuldmagtsgiveren på oprettelsestidspunktet må antages ikke at have været i stand til at handle fornuftsmæssigt, danne grundlag for, at Statsforvaltningen afslår at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft. Den lægeerklæring, der som altovervejende udgangspunkt indgår i Statsforvaltningens afgørelsesgrundlag, vil bl.a. indeholde oplysninger om det forudgående sygdomsforløb med henblik på, at Statsforvaltningen får mulighed for at vurdere, om fuldmagtsgiveren var habil på oprettelsestidspunktet. Tilsvarende kan indikationer på, at fuldmagtsgiveren har været under pres for at meddele fuldmagten ligeledes betyde, at Statsforvaltningen afslår at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft. I den forbindelse bemærkes det, at aftalelovens ugyldighedsregler finder anvendelse i forhold til fremtidsfuldmagter. En fremtidsfuldmagt, der er falsk, fordi den ikke er oprettet af fuldmagtsgiveren, eller som er fremkaldt ved tvang, vil som altovervejende hovedregel ikke være bindende for fuldmagtsgiveren, uanset at den er oprettet i Fremtidsfuldmagtsregistret. Det samme vil være tilfældet, hvis fuldmagten er ugyldig efter andre såkaldt stærke ugyldighedsgrunde.

Justitsministeriet kan på denne baggrund ikke tilslutte sig forslaget fra Danske Advokater m.fl. om oprettelse for notar eller vidner.

2.2. Adgang til Fremtidsfuldmagtsregistret

Danske Regioner og **Finansrådet** ønsker det præciseret, hvem der har adgang til Fremtidsfuldmagtsregistret. **Danske Regioner** finder det endvidere hensigtsmæssigt at etablere ét samlet register, hvor oplysninger fra donor-, cpr.-, livstestamente- og fremtidsfuldmagtsregistre figurerer.

En fremtidsfuldmagt skal for at være gyldig oprettes i Fremtidsfuldmagtsregistret, jf. lovforslagets § 3. Fremtidsfuldmagten bliver imidlertid først virksom ved Statsforvaltningens afgørelse om at sætte den i kraft, jf. lovforslagets § 7, stk. 1, hvorefter fremtidsfuldmagten i dens helhed vil være tilgængelig i Personbogen for alle, herunder de tredjeparter, som fremtidsfuldmægtigen med afgørelsen har fået beføjelse til at repræsentere fuldmagtsgiveren i forhold til. Tredjeparter vil alene have behov for at gøre sig bekendt med indholdet af den ikraftsatte fremtidsfuldmagt. Der vil derimod ikke være behov for, at tredjeparter har adgang til Fremtidsfuld-

magsregistret, som indeholder de fremtidsfuldmagter, der er ikke sat i kraft. Det vil derfor som udgangspunkt være fuldmagtsgiveren og Statsforvaltningen, som har adgang til registret. Justitsministeriet har i lyset af høringsparternes bemærkninger præciseret det anførte i bemærkningerne til lovforslagets § 3, stk. 3.

Indførelse af et samlet offentligt register donor-, cpr.-, livstestamente- og fremtidsfuldmagtsregistre, som foreslået af Danske Regioner, ligger efter Justitsministeriets opfattelse uden for rammen af lovforslaget.

Forsikring & Pension anfører, at det bør overvejes, om der i ordningen skal indføres krav om løbende gentilmelding eller bekræftelse fra fuldmagtsgivers side for at sikre, at Statsforvaltningens registrering fortsat er udtryk for fuldmagtsgivers ønsker.

En fuldmagtsgiver, der har oprettet en fremtidsfuldmagt, vil frit kunne ændre fuldmagten, indtil den træder i kraft, ved hjælp af den digitale løsning, der stilles til rådighed herfor. En ordning, hvorefter fuldmagtsgiveren med jævne mellemrum skal bekræfte den allerede oprettede fuldmagt for, at fuldmagten fortsat er gyldig, vil efter Justitsministeriets opfattelse indebære en væsentlig risiko for, at fuldmagtsgiveren – f.eks. som følge af begyndende demens – ved en forglemmelse ikke får bekræftet fuldmagten, således at den ikke kan sættes i kraft, når behovet opstår. Justitsministeriet finder bl.a. i lyset af heraf ikke behov for at indføre en pligt til løbende gentilmelding, som foreslået af Forsikring & Pension.

3. Fremtidsfuldmagtens indhold

3.1. Fremtidsfuldmagt i personlige forhold

Danske Regioner anfører med henvisning til sundhedslovens § 17, hvorefter patienter over 15 år har mulighed for at give informeret samtykke til behandling, at patienter over 15 år, der er i stand til at forstå konsekvenserne af deres stillingtagen, bør kunne oprette en fremtidsfuldmagt.

Justitsministeriet anerkender, at personer under 18 år, som er i stand til at forstå konsekvenserne af deres stillingtagen, i en række personlige forhold bør have adgang til at bestemme selv. Fremtidsfuldmagtsordningen tager dog sigte på personlige og økonomiske forhold generelt og har således et langt bredere sigte end de forhold, som er reguleret i sundhedslovens § 17. Det er grundlæggende i ethvert fuldmagtsforhold, herunder i fremtids-

fuldmagtsforhold, at fuldmagtsgiveren meddeler fuldmagt til at lade sig repræsentere med samme forpligtende virkning, som hvis fuldmagtsgiveren selv handlede. Når det efter lovforslaget således kun er personer, der er fyldt 18, som kan oprette en fremtidsfuldmagt, har det sammenhæng med, at mindreårige som udgangspunkt ikke selv kan træffe afgørelse eller forpligte sig i personlige og økonomiske forhold, og som følge heraf kan mindreårige heller ikke videregive beføjelser dertil. En adgang for mindreårige til at oprette fremtidsfuldmagter vurderes på denne baggrund ikke at være forenelig med, at mindreårige som udgangspunkt er umyndige efter dansk ret, og at det således er forældrene, som handler på deres vegne.

Danske Regioner anfører med henvisning til lovforslagets § 10 om fremtidsfuldmagt i personlige forhold bl.a., at en fuldmagtsgiver ikke kan give fremtidsfuldmagt til at give informeret samtykke til behandling efter sundhedsloven, fordi det i sundhedslovens § 18 er fastsat, hvem der på andres vegne er beføjet hertil, herunder bl.a. en værge. Danske Regioner finder, at en fremtidsfuldmægtig i personlige forhold bør have de samme beføjelser som en værge i personlige forhold. Danske Regioner påpeger endvidere, at indskrænkelsen i fremtidsfuldmægtigens rettigheder vedrørende adgangen til at give informeret samtykke til behandling efter sundhedsloven kan skabe forvirring hos sundhedspersoner.

Jehovas Vidner anfører, at lovforslaget ikke giver adgang for fremtidsfuldmægtige eller andre legale repræsentanter til at samtykke til eller nægte lægebehandling på vegne af (midlertidigt) inhabile patienter.

Som det fremgår af pkt. 4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er fremtidsfuldmægtigens beføjelser i personlige forhold baseret på de almindelige regler om repræsentation i forhold til offentlige myndigheder. I det omfang der i anden lovgivning er fastsat særlige regler om repræsentation, som begrænser den almindelige adgang til at lade sig repræsentere, vil fremtidsfuldmægtigens beføjelser således blive begrænset tilsvarende. Værger og de nærmeste pårørende er efter sundhedslovens § 18 tillagt beføjelse til at give informeret samtykke til behandling af patienter, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke. Fremtidsfuldmægtige – der først vil få en lovreguleret kompetence efter en eventuel vedtagelse af lovforslaget – er ikke tillagt en sådan beføjelse. Det falder efter Justitsministeriets opfattelse uden for rammen af lovforslaget at ændre specifikke regler i anden lovgivning om repræsentation i personlige forhold, herunder sundhedslovens regler om at meddele samtykke til behandling. Det samme gælder i øvrigt i forhold til bl.a. servicelovens § 129, stk. 2, hvorefter

ter kun en værge – og f.eks. ikke en fremtidsfuldmægtig – kan tiltræde en indstilling fra kommunalbestyrelsen om, at en f.eks. svært dement fuldmagtsgiver, som på grund af demensen mangler evnen til at give informeret samtykke, kan flyttes til et bestemt botilbud for at få den nødvendige hjælp, omsorg og pleje.

3.2. Antallet af fremtidsfuldmægtige

Danske Regioner anfører, at det kan være problematisk at give flere fremtidsfuldmægtige samme beføjelser til at handle, fordi de kan have divergerende opfattelser af fuldmagtsgiverens tarv.

Finansrådet anfører, at flere fuldmægtige kan foretage modsatrettede dispositioner, og at der af hensyn til tredjemand – hvis adgangen til flere fuldmægtige fastholdes – bør stilles krav om, at fuldmagtsgiveren angiver fuldmægtigenes præcise kompetenceområde. Samtidig skal fuldmagtsgiveren gøres opmærksom på, at det alene er fuldmagtsgiverens risiko, hvis fuldmægtigene foretager modsatrettede dispositioner.

Der findes ikke i aftaleloven begrænsninger i forhold til at udpege flere fuldmægtige. Det er i øvrigt almindeligt forekommende i fuldmagtsforhold, at der er flere fuldmægtige, herunder med samme kompetenceområde.

Som det fremgår af pkt. 4.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger har Justitsministeriet overvejet fordele og ulemper ved at give fuldmagtsgiveren adgang til at udpege flere fremtidsfuldmægtige. Som det fremgår, kan det af flere grunde være uhensigtsmæssigt at begrænse ordningen til én fremtidsfuldmægtig. F.eks. har personer forskellige evner, der kan gøre det hensigtsmæssigt, at fuldmagtsgiver har mulighed for at vælge en fremtidsfuldmægtig til at varetage nogle forhold og en anden fremtidsfuldmægtig til at varetage andre forhold. Flere fuldmægtige vil endvidere kunne aflaste hinanden, hvilket vil gøre det mindre byrdefuldt at påtage sig hvervet. Derudover vil fuldmagtsgiver efter omstændighederne blive sat i en meget vanskelig situation, hvis den pågældende f.eks. har flere børn og er nødsaget til at vælge det ene barn frem for det andet barn til at varetage opgaven. I forlængelse heraf skal det tilføjes, at hvis den omtalte risiko ved at tillade flere fremtidsfuldmægtige måtte realiseres i det konkrete tilfælde, vil Statsforvaltningen som tilsynsmyndighed kunne reagere.

I lyset heraf finder Justitsministeriet ikke, at risikoen ved at tillade flere fremtidsfuldmægtige kan begrunde en begrænsning af den adgang til at

udpege flere fuldmægtige, der i dag følger af de almindelige aftaleretlige fuldmagtsregler, i en kommende fremtidsfuldmagtsordning.

Som det endvidere fremgår af pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet opmærksom på, at det efter omstændighederne kan være vanskeligt for den enkelte borger at overskue de muligheder og faldgruber, der ligger i fremtidsfuldmagtsordningen. Justitsministeriet vil derfor – hvis lovforslagets vedtages – i samarbejde med bl.a. de berørte interesseorganisationer og myndigheder udarbejde en vejledning om udformning af fremtidsfuldmagter, som bl.a. vil omfatte en indføring i retsvirkningerne af fremtidsfuldmagter og de forhold, som der almindeligvis bør tages højde for ved udformning af fremtidsfuldmagter. Justitsministeriet vil i vejledningen bl.a. adressere de forhold, som fuldmagts giver bør være opmærksom på, hvis vedkommende udpeger flere fremtidsfuldmægtige.

Som det desuden fremgår af pkt. 4.2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil Statsforvaltningens afgørelser om bl.a. ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter blive tinglyst i Personbogen, således at tredjeparter ved et enkelt opslag i Personbogen kan gøre sig bekendt med det til enhver tid gældende fuldmagtsforhold, herunder hvilke beføjelser den enkelte fremtidsfuldmægtig har. Den foreslåede ordning indebærer således allerede, at tredjeparter kan nemt gøre sig bekendt med den enkelte fuldmægtigs kompetenceområde.

Justitsministeriet finder således, at der i fornødent omfang er taget højde for de bekymringer, som Danske Regioner og Finansrådet giver udtryk for.

3.3. Formkrav til fremtidsfuldmagten

Forsikring & Pension ser – af hensyn til tredjemand – et muligt problem i, at fremtidsfuldmagter kan være generelle og indeholde individuelle formuleringer vedrørende fuldmagtens grænser og indhold i øvrigt og finder, at ordningen bør sikre klarhed herom for bl.a. tredjemand.

Som det fremgår af pkt. 4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger bør den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning bygge på princippet om aftalefrihed. Fuldmagts giver vil således – ligesom ved de fuldmagter, der anvendes i dag – selv kunne bestemme, hvad der skal stå i fuldmagten, og derved kunne ”skræddersy” fuldmagten, så den passer til netop den pågældendes behov og ønsker.

Justitsministeriet er opmærksom på, at det efter omstændighederne kan være vanskeligt for den enkelte borger at overskue de muligheder og faldgruber, der ligger i aftalefriheden. Snarere end at begrænse aftalefriheden finder Justitsministeriet, at disse spørgsmål bedst adresseres ved oplysning og vejledning. Justitsministeriet vil derfor – hvis lovforslagets vedtages – i samarbejde med bl.a. de berørte interesseorganisationer og myndigheder udarbejde en vejledning om udformning af fremtidsfuldmagter, som bl.a. vil omfatte retsvirkningerne af fremtidsfuldmagter og de forhold, som der almindeligvis bør tages højde for ved udformning af fremtidsfuldmagter. Vejledningen vil endvidere indeholde koncepter for fremtidsfuldmagter, der er udformet med henblik på at dække, hvad der almindeligvis vil være behov for.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at den foreslåede fremtidsfuldmagtsordning tager højde for Forsikring & Pension bekymringer.

4. Ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter

4.1. Generelle bemærkninger

Alzheimerforeningen er enig i, at en fremtidsfuldmagt bør sættes i kraft af en offentlig myndighed og kan tilslutte sig, at Statsforvaltningen varetager opgaven.

Alzheimerforeningen og **Hjernesagen** påpeger behovet for en kort sagsbehandlingstid i forhold til anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter og foreslår, at der fastsættes en maksimal sagsbehandlingstid. **Hjernesagen** finder det meget væsentligt, at sagsbehandlingen ikke bliver omfangsrig og tung som i værgemålssager.

Som det fremgår af pkt. 4.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, tilsigtes det, at Statsforvaltningen som udgangspunkt alene på grundlag af ikraftsættelsesansøgningen med bilag kan træffe afgørelse i sagen. Alene i tilfælde, hvor Statsforvaltningen finder det betænkeligt at træffe afgørelse på det fremlagte grundlag, lægges der efter lovforslagets § 6 op til, at Statsforvaltningen kan indhente yderligere oplysninger og således på eget initiativ oplyse sagen yderligere. Der lægges således op til en enkel og kortvarig sagsbehandling vedrørende ikraftsættelsesansøgninger.

4.2. Indledning af ikraftsættelsesproceduren

Alzheimerforeningen er enig i, at nærmeste pårørende skal underrettes om ikraftsættelsesansøgningen, men anfører, at der kan forekomme tilfælde, hvor børn af fuldmagtsgiver ikke kan betragtes som nærmeste pårørende, og hvor underretning om ikrafttræden af en fremtidsfuldmagt med deraf følgende ret til at gøre indsigelser, ikke vil være hensigtsmæssig, f.eks. hvis der i en længere årrække ikke har været kontakt mellem fuldmagtsgiver og dennes børn.

Danske Advokater m.fl. finder behov for en præcisering, hvem der som ”nærmeste pårørende” skal underrettes om indgivelsen af en ikraftsættelsesansøgning, herunder hvilke krav der måtte stilles for at blive betragtet som samlever til en fuldmagtsgiver.

Justitsministeriet kan om afgrænsningen af den personkreds, der udgør en fuldmagtsgivers nærmeste pårørende, henvise til lovforslagets § 4, stk. 3, og bemærkningerne hertil. Heraf fremgår det bl.a., at der ved nærmeste pårørende forstås først og fremmest fuldmagtsgiveren samlevende ægtefælle, registrerede partner eller samlever samt myndige børn og adoptivbørn. Det fremgår endvidere, at der ved ”samlever” forstås en person, som fuldmagtsgiveren lever i et ægteskabslignende forhold med, dvs. at de pågældende har fælles bopæl og husførelse og reelt set kunne indgå ægteskab med hinanden. Hvis der ikke er en ægtefælle, samlever eller myndige børn, betragtes forældre og søskende som nærmeste pårørende i bestemmelsens forstand.

På baggrund af høringsparternes kommentarer er det i bemærkningerne til lovforslagets § 4, stk. 3, præciseret, at fremtidsfuldmægtige kan vælge at undlade at underrette en eller flere nærmeste pårørende mod at redegøre for den manglende underretning over for Statsforvaltningen i tilfælde, hvor fuldmagtsgiveren ikke har kontakt med de pågældende. Statsforvaltningen vil i sådanne tilfælde vurdere, om de pågældende bør underrettes og vil i givet fald kunne fastsætte en frist herfor, jf. lovforslagets § 4, stk. 4.

Danske Advokater m.fl. foreslår, at en ikraftsættelsesansøgning kan indgives af en fremtidsfuldmægtig på egen hånd, selv om der er udpeget flere fremtidsfuldmægtige. Foreningerne foreslår i øvrigt, at det indsættes i bemærkningerne til lovforslagets § 4, at subsidiære fremtidsfuldmægtige kan indgive ansøgning om ikraftsættelse, hvis de primære fremtidsfuldmægtige

ge ikke ønsker at påtage sig hvervet eller af anden grund ikke tager hånd om ikraftsættelse.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det en forudsætning for en enkel og velfungerende fremtidsfuldmagtsordning, at der er et velfungerende samarbejde blandt fremtidsfuldmægtigene. Hvis de pågældende ikke kan opnå enighed om tidspunktet for indgivelsen af en ikraftsættelsesansøgning, er der høj grad af risiko for, at de pågældendes handlinger også efterfølgende vil være præget af uenighed og modstrid, hvilket kan være til skade for fuldmagtsgiveren. Der er derfor lagt op til, at det skal være betingelse, at fremtidsfuldmægtigene i forening indgiver ikraftsættelsesansøgningen.

På baggrund af høringsparternes kommentar er bemærkningerne til lovforslagets § 4 præciseret, således at det nu fremgår direkte, at subsidiære fremtidsfuldmægtige ikke alene kan indgive en ikraftsættelsesansøgning, hvis de (primære) fremtidsfuldmægtige er forhindret i at varetage hvervet, men også hvis de primære fuldmægtige ikke ønsker at påtage sig hvervet.

4.3. Kravene til ikraftsættelsesansøgningen

Danske Advokater m.fl. finder, at det bør overvejes, om Statsforvaltningen skal indhente den lægeerklæring, som skal indgå i ikraftsættelsesansøgningens behandling, fordi en fremtidsfuldmægtig i økonomiske forhold ved indhentelse af en lægeerklæring bliver bekendt med fuldmagtsgiverens personlige forhold. Foreningerne finder endvidere, at det bør overvejes, at Statsforvaltningen – i lighed med hvad der gælder i værgemålssager – bør foretage en høring af fuldmagtsgiveren i forbindelse med ikraftsættelse, frem for, at fremtidsfuldmægtigene afgiver en tro og love-erklæring om behørig underretning af den pågældende.

Som det fremgår af pkt. 4.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, tilsigtes det, at Statsforvaltningen som udgangspunkt alene på grundlag af ikraftsættelsesansøgningen med bilag kan træffe afgørelse i sagen. Dette skyldes, at fremtidsfuldmagtsordningen skal være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål, og at ikraftsættelsesansøgninger i overensstemmelse hermed bør undergives en enkel – og kortvarig, jf. pkt. 4.1 ovenfor – sagsbehandling. På den baggrund, og da en ansøgning om ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt normalt vil blive indgivet af fremtidsfuldmægtigene, lægges der med lovforslaget op til, at fremtidsfuldmægtigene – og ikke Statsforvaltningen – som udgangspunkt skal indhente lægeerklæringen. Det skal dog understreges, at finder Statsforvaltningen det betænkeligt at

træffe afgørelse på det af fremtidsfuldmægtigene fremlagte grundlag, lægges der efter lovforslagets § 6 op til, at Statsforvaltningen kan indhente yderligere oplysninger og således på eget initiativ oplyse sagen yderligere.

Fremtidsfuldmagtsordningen er et tilbud til personer, der ønsker at bevare indflydelse på eget liv i tilfælde af sygdom eller tab af mental kapacitet ved selv at udpege en eventuel fremtidig repræsentant. Uanset om en person alene har valgt at oprette en fremtidsfuldmagt i økonomiske forhold, vil den pågældendes helbredstilstand og deraf følgende mistede evne til at varetage sine forhold være afgørende for fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse. Fremtidsfuldmagtsordningen er baseret på, at fuldmægtigen – uanset om fuldmagten alene vedrører økonomiske forhold – tager over, når fuldmagtsgiveren ikke længere har evne til selv at varetage sine forhold, og uden kendskab til fuldmagtsgiverens helbredstilstand kan fremtidsfuldmægtigen ikke vide, hvornår den pågældende kan og bør tage over.

Som det fremgår af pkt. 4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, må det forventes, at et fremtidsfuldmagtsforhold bygger på en nær relation og tillid mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen. Det må dermed forventes, at fremtidsfuldmægtigen er bekendt med og har indvilget i at påtage sig hvervet, og at den pågældende løbende har kontakt med fuldmagtsgiveren og derved indsigt i den pågældendes tilstand.

Justitsministeriet finder det på den anførte baggrund ikke problematisk, at fremtidsfuldmægtigen ved fuldmagter, der er begrænset til økonomiske forhold, som udgangspunkt skal indhente lægeerklæringen. Justitsministeriet kan således ikke tilslutte sig forslaget fra Danske Advokater m.fl. om begrænsning af fremtidsfuldmægtigens adgang til at indhente lægeerklæringen.

For så vidt angår forslaget fra Danske Advokater m.fl. om, at Statsforvaltningen skal foretage høringer af fuldmagtsgiveren, henvises der til pkt. 4.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvori Justitsministeriet overvejelser om, hvordan fuldmagtsgiveren skal inddrages i ikraftsættelsesprocessen, er nærmere beskrevet. Som det fremgår heraf, indgik det i overvejelserne at følge den ordning, der gælder i værgemålssager, hvorefter Statsforvaltningen foretager en høring af den berørte person, medmindre den pågældende ikke med nytte kan udtale sig om spørgsmålet, jf. værgemålslovens § 19, stk. 1. Efter Justitsministeriets opfattelse taler hensynet til, at fremtidsfuldmagtordningen skal være et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål – og at det er fuldmagtsgiverens eget valg at benytte

ordningen – imod, at Statsforvaltningen skal høre fuldmagtsgiveren som i værgemålssager.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at det formentlig vil være det naturlige i mange familier, at det er de nære pårørende – og ikke en offentlig myndighed som Statsforvaltningen – der tager den måske svære samtale med fuldmagtsgiver om, at denne ikke længere har evne til at varetage sine forhold, hvis den pågældende ikke selv har forståelse herfor. I modsætning til mange værgemål har den berørte person i fremtidsfuldmagtsordningen selv valgt, at sagen vil kunne indledes, herunder selv valgt, hvem der skal varetage vedkommendes forhold, og fastsat rammerne for, hvordan det skal ske.

Med inspiration fra den model, der peges på i Sverige, lægges der på den baggrund op til en ordning, hvorefter fremtidsfuldmægtigene får pligt til at drøfte anmodningens indgivelse med fuldmagtsgiveren. Drøftelsen kan dog undlades, hvis fuldmagtsgiver ikke er i stand til at forstå betydningen heraf.

Justitsministeriet kan på denne baggrund ikke tilslutte sig forslaget fra Danske Advokater m.fl. om, at Statsforvaltningen skal foretage høringsen af fuldmagtsgiveren

Danske Regioner anfører bl.a., at det bør præciseres, hvilken læge der er forpligtet til at udarbejde en lægeerklæring til brug for ikraftsættelsesansøgningen.

Der er i lovforslagets § 8, stk. 1, indsat en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter, herunder fremtidsfuldmægtigenes adgang til at indhente lægeerklæringer. Der vil således i forbindelse med fastsættelsen af disse regler i fornødent omfang blive taget højde for Danske Regioners bemærkninger.

4.4. Krav til fremtidsfuldmægtigene

Danske Advokater m.fl. foreslår, at fremtidsfuldmægtigene skal opfylde et egentligt økonomisk habilitetskrav, før en fremtidsfuldmagt kan sættes i kraft for de pågældende. Forslaget indebærer nærmere, at fremtidsfuldmægtige ikke må være taget under konkursbehandling, eller ikke må være ude af stand til at opfylde sine forpligtelser efterhånden, som de forfalder.

Foreningerne finder, at et økonomisk habilitetskrav eventuelt bør kunne fraviges konkret, hvis Statsforvaltningen finder det ubetænkeligt.

Justitsministeriet har overvejet behovet for at indsætte en bestemmelse i lovforslaget om krav til fremtidsfuldmægtigenes økonomiske habilitet, men har ikke fundet behov herfor. Som det fremgår af pkt. 4.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 7, stk. 3, og bemærkningerne hertil vil tvivl om en eller flere fremtidsfuldmægtiges evner til at varetage hvervet eller andre forhold, som kan give anledning til begrundet tvivl om, hvorvidt fremtidsfuldmagtsforholdet vil kunne fungere på betryggende vis, kunne danne grundlag for, at Statsforvaltningen afslår at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft. Knytter betænkeligheden sig alene til en bestemt fremtidsfuldmægtig eller subsidiær fremtidsfuldmægtig, lægges der med lovforslaget op til, at Statsforvaltningen kan sætte fremtidsfuldmagten delvist i kraft, således at denne fuldmægtig bliver undtaget fra ikraftsættelsen. Dette vil f.eks. kunne komme på tale, hvis der under behandlingen af ikraftsættelsesansøgningen fremkommer oplysninger om en fremtidsfuldmægtigs økonomiske forhold, som giver anledning til begrundet tvivl om den pågældendes evne til at varetage fuldmagtsgiverens forhold på betryggende måde.

4.5. Ikraftsættelse i forhold til subsidiære fuldmægtige

Advokatrådet og **Danske Advokater m.fl.** finder det hensigtsmæssigt, at subsidiære fremtidsfuldmægtige alene bør træde i funktion efter Statsforvaltningens afgørelse på det tidspunkt, hvor der er behov for, at den subsidiære fuldmægtig overtager hvervet. **Danske Advokater m.fl.** henviser i den forbindelse til, at en subsidiær fremtidsfuldmægtig, der var mindreårig på ikraftsættelsestidspunktet, efterfølgende kan være blevet myndig.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 7, stk. 2, foretager Statsforvaltningen på ikraftsættelsestidspunktet en fuld prøvelse af alle fuldmagtsforholdets elementer, herunder også hvorvidt de subsidiære fremtidsfuldmægtige opfylder betingelserne for – eventuelt – at kunne indtræde i stedet for fremtidsfuldmægtigene.

Af lovforslagets § 2, stk. 2, og bemærkningerne hertil fremgår det, hvornår subsidiære fremtidsfuldmægtige kan træde i funktion, herunder at der både kan være behov herfor i tilfælde af midlertidige forhold – f.eks. ved interessekonflikt mellem primær fuldmægtig og fuldmagtsgiver i forhold til en konkret disposition – og varigt forhold – f.eks., hvis primær fuldmægtig

har frasagt sig hvervet. Hvis der i en konkret situation måtte opstå usikkerhed om, hvorvidt en primær fremtidsfuldmægtig er forhindret i at varetage sit hverv på grund af midlertidigt forhold, kan tvivlen nemt afklares ved en erklæring fra den pågældende herom. Hvis den primære fuldmægtig er forhindret på grund af varige forhold, vil der – når Statsforvaltningen bliver gjort opmærksom herpå – blive tinglyst en meddelelse herom i Personbogen, jf. lovforslagets § 27.

I lyset heraf finder Justitsministeriet, at den foreslåede ordning indebærer en fleksibel og enkel adgang for den subsidiære fremtidsfuldmægtig til at træde i funktion, og som samtidig yder tredjeparter en betryggende retsstilling.

Endelig bemærkes det, at det almindelige forvaltningsretlige princip om, at en sag kan genoptages, hvis der fremkommer nye oplysninger af væsentlig betydning for den pågældende myndigheds sagsbehandling, finder anvendelse i sager om fremtidsfuldmagter. Har Statsforvaltningen afslået at sætte en fremtidsfuldmagt i kraft for en mindreårige fuldmægtig eller subsidiær fuldmægtig, kan den pågældende anmode Statsforvaltningen om at genoptage sagen, når den pågældende bliver myndig.

Justitsministeriet kan på denne baggrund ikke tilslutte sig forslaget fra Advokatrådet og Danske Advokater m.fl.

5. Offentliggørelse af fremtidsfuldmagten

Danske Regioner understreger, at det er en forudsætning for en effektiv fremtidsfuldmagtsordning, at det bliver nemt og let tilgængeligt at få oplysninger om fremtidsfuldmagtens omfang.

Finansrådet finder det altafgørende for ordningen, at pengeinstitutter ved hjælp af et opslag i Personbogen hurtigt og nemt kan identificere det komplette juridiske grundlag for fremtidsfuldmagtsforholdet.

Danske Advokater m.fl. finder, at der alene bør være adgang til oplysninger om fuldmagtsgivers og fremtidsfuldmægtigenes navn, ikraftsættelsesdato mv., mens selve fuldmagtsdokumentet ikke bør være frit tilgængeligt. Foreningerne peger på, at der i forbindelse med ikraftsættelse af en fremtidsfuldmagt og overdragelse til en subsidiær fremtidsfuldmægtig bør udstedes en attest, der kan virke som legitimation på samme måde som en skifteretsattest.

Realkreditankenævnet finder det ikke tydeligt, hvad formålet med offentliggørelsen er, og hvilke retsvirkninger der er knyttet hertil.

Som det fremgår af pkt. 4.2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har Justitsministeriet overvejet, hvorledes ikraftsættelsen af en fremtidsfuldmagt bør bekendtgøres. I den forbindelse har Justitsministeriet bl.a. foretaget en afvejning af fordele og ulemper ved at tinglyse ikraftsatte fremtidsfuldmagter i Personbogen. Hensynet til at sikre fremtidsfuldmægtigens legitimitet til at handle på fuldmagtsgiverens vegne – i overensstemmelse med fuldmagtsgiverens ønske herom, således at fremtidsfuldmagtsordningen bliver effektiv og reelt brugbar – er fundet meget tungtvæjende. Det er en forudsætning herfor, at tredjeparter ikke alene vil have adgang til oplysninger, der kan identificere fuldmægtigen, men også oplysninger om, hvilke beføjelser fuldmagtsgiveren har meddelt den pågældende og dermed selve fuldmagtsdokumentet, hvilket også understreges af Danske Regioners og Finansrådets høringsvar. Når der således lægges op til, at fremtidsfuldmagter skal være tilgængelige i Personbogen er der ikke behov for udstedelse af en attest til fremtidsfuldmægtigen.

Realkreditrådet påpeger bl.a., at det ikke ud fra Personbogen vil være muligt at identificere fremtidsfuldmægtigen entydigt, da Personbogen ikke indeholder cpr-numre.

Uanset at fremtidsfuldmægtigens fulde cpr-nummer ikke vil fremgå af Personbogen, vil tredjeparter ved opslag heri kunne få verificeret oplysninger om fuldmagtsforholdet, herunder oplysninger om fuldmægtigens navn, fødselsdato og adresse, som herefter vil kunne sammenholdes med de identitetsoplysninger, som fuldmægtigen fremlægger for tredjeparten.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at fremtidsfuldmægtigen med den foreslåede ordning kan identificeres med den fornødne sikkerhed.

KL anfører med henvisning til, at en stor del af de mennesker, der vil have en ikraftsat fremtidsfuldmagt, vil have behov for og måske allerede modtager omsorg og social service i deres kommune. Bopælskommunen bør således efter KLs opfattelse underrettes om ikraftsættelsen af fremtidsfuldmagten.

Udbetaling Danmark finder det hensigtsmæssigt, hvis myndigheder adviseres direkte – eksempelvis fra Personbogen via systemintegration – når en fremtidsfuldmagt sættes i kraft.

Justitsministeriet har bl.a. på baggrund af KL og Udbetaling Danmarks hørings svar præciseret lovforslagets § 8, stk. 3, og § 28, stk. 3, hvorefter der kan fastsættes regler om pligt for Statsforvaltningen til at foretage underretning om fremtidsfuldmagters ikraftsættelse, ændring, tilbagekaldelse eller ophør. Det fremgår således nu af lovforslagets § 8, stk. 3, og § 28, stk. 3, at der kan fastsættes regler om pligt for Statsforvaltningen til at underrette ”parter”, der berøres af fuldmagtsforholdet. Underretningspligten er dermed gjort bredere. Af bemærkningerne til lovforslagets § 8, stk. 3, og § 28, stk. 3, fremgår det nærmere, at bemyndigelsesbestemmelsen bl.a. kan blive udnyttet til at fastsætte regler om Statsforvaltningens overførsel af information om fuldmagtsforholdets ikraftsættelse mv. til andre offentlige IT-systemer. Der vil således i forbindelse med fastsættelsen af disse regler efter behov kunne tages højde for de anførte kommentarer.

6. Fremtidsfuldmagtens retsvirkninger

6.1. Generelle bemærkninger

Danske Advokater m.fl. foreslår, at fremtidsfuldmagtsordningen bør udvides til at omfatte de yderligere private personlige forhold, som i dag kan omfattes af et værgemål. Foreningerne peger i den forbindelse på, at en fremtidsfuldmægtig eksempelvis ikke vil kunne indgå forudgående aftaler (såkaldte ”sidste vilje”) med bedemanden.

Som det også fremgår af pkt. 4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er en værges beføjelser i private personlige forhold ganske vidtgående, og udøvelsen heraf kan efter omstændighederne være meget konfliktskabende og dermed vanskelig at forene med en ordning, der skal fungere som et enkelt og privatretligt alternativ til værgemål. Endvidere er det i forhold til offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige, at det væsentligste behov for repræsentation i personlige forhold overordnet set foreligger, og det er således disse tilfælde ordningen tager sigte på, jf. lovforslagets § 10.

Danske Advokater m.fl. forslag er denne baggrund ikke imødekommet i lovforslaget.

I forhold til det af foreningerne anførte eksempel bemærker Justitsministeriet, at aftaler med en bedemand om, hvilke ydelser bedemanden skal levere til en begravelse grundlæggende er et økonomisk forhold – og ikke et personligt forhold – i forslaget til lov om fremtidsfuldmagters forstand. I økonomiske forhold kan fremtidsfuldmægtige repræsentere fuldmagtsgiveren fuldt ud i forhold til private.

Udbetaling Danmark finder det uklart, om myndigheder af egen drift skal undersøge i Personbogen, om en borger har meddelt fremtidsfuldmagt, førend der sendes afgørelser, partshøringer mv. og således vurdere, hvem henvendelsen skal rettes til.

Som det fremgår af pkt. 4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 10 og bemærkningerne hertil indebærer en fremtidsfuldmagt i personlige forhold, at fuldmagtsgiveren bliver repræsenteret inden for fuldmagtens område af fremtidsfuldmægtigen i forhold til offentlige myndigheder og private, når disse udfører opgaver for det offentlige. Fremtidsfuldmægtigens beføjelser i personlige forhold er baseret på de allerede gældende regler om repræsentation i forhold til offentlige myndigheder. Efter disse regler gælder der i almindelighed ikke en pligt til at undersøge, om borgeren har en repræsentant, som myndigheden ikke er orienteret om. Det er således repræsentanten eller hvervgiveren, der i almindelighed har ansvaret for at orientere myndigheden om repræsentationsforholdet. Lovforslaget tilsigter ikke at ændre herved.

6.2. Forholdet mellem fuldmagtsgiver og fremtidsfuldmægtigen

Hjernesagen finder lovforslagets intention om at give fuldmagtsgiveren betydelig medindflydelse – også efter ikraftsættelsen – særdeles positiv, men bemærker, at personer med erhvervet hjerneskade kan være ramt på selvindsigt og selverkendelse. Det indebærer, at nogle ramte er urealistiske om egen formåen i en del situationer. Netop denne gruppe borgere er særligt sårbare og har brug for hjælp og tid, således at man sikrer deres reelle medindflydelse.

Som det fremgår af pkt. 4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, lægges der op til, at fremtidsfuldmægtigen – så længe fuldmagtsgiveren kan forstå betydningen heraf – har pligt til at inddrage fuldmagtsgiveren i vigtigere forhold. Pligten består i at informere og rådføre sig med fuldmagtsgiveren. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 12, vil det skulle give mening at inddrage fuldmagtsgiveren i beslutningspro-

cessen, og der skal således være tale om forhold, som fuldmagtsgiveren er i stand til at forholde sig til. Er der f.eks. tale om stillingtagen til et indviklet økonomisk spørgsmål, vil det i mange tilfælde ikke være tilfældet, fordi fuldmagtsgiveren ikke kan forventes at kunne forstå og danne sig overblik over spørgsmålets detaljer. Medinddragelse af fuldmagtsgiveren vil ofte være mere aktuelt i personlige forhold, hvor den pågældende kan have en mere sikker opfattelse af f.eks. ønsker om deltagelse i aktiviteter på et plejehjem. Det vil således være op til fremtidsfuldmægtigen at vurdere, hvorvidt det giver mening at inddrage fuldmagtsgiveren i sådanne beslutninger.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at der med lovforslaget er taget højde for Hjernesagens bemærkninger.

6.3. Forholdet til tredjeparter

Finansrådet finder det afgørende at pengeinstitutter ved Statsforvaltningens afgørelse kan støtte ret på ordningen. Finansrådet peger i den forbindelse på, at tredjemand altid skal kunne gå ud fra, at en fremtidsfuldmægtigs tilkendegivelser er udtryk for fuldmagtsgiverens vilje og ønsker lovforslaget og bemærkningerne præciseret i overensstemmelse hermed. Finansrådet anfører endvidere, at lovforslagets §§ 12-15 om fremtidsfuldmægtigens pligter efter Finansrådets opfattelse alene omhandler forholdet mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen, hvorved tredjeparter ikke skal vurdere om forholdene omhandlet i bestemmelserne er overholdt i forbindelse med aftaleindgåelse. Finansrådet anfører desuden, at lovforslagets overensstemmelse med den finansielle lovgivning bør sikres, herunder i forhold til et pengeinstituts ret og pligt til at afvise en fremtidsfuldmagt, hvis pengeinstituttet mener, at der er vægtige grunde til det, f.eks. usædvanlige dispositioner.

Forsikring & Pension finder, at forholdet til tredjeparter meget mere præcist bør adresseres i loven, herunder de retsvirkninger for tredjeparter, som lovforslaget vil medføre.

Forholdet mellem fuldmagtsgiveren og tredjeparter bygger i vidt omfang på de allerede gældende principper fra aftaleloven, som indebærer, at fuldmagtsgiveren som udgangspunkt bliver forpligtet ved fremtidsfuldmægtigens dispositioner inden for fuldmagtens område, uanset om fuldmægtigen har tilsidesat forpligtelser, der gælder i det interne forhold mellem fuldmagtsgiveren og fuldmægtigen. Hvis tredjeparten derimod i det

konkrete tilfælde er ond tro – f.eks. fordi at det er kendeligt for tredjeparten, der er tale om usædvanlig disposition, som ensidigt er i fuldmægtigens interesse – vil tredjeparten efter omstændighederne ikke kunne gøre en eventuel indgået aftale gældende.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at indføre en pligt for tredjeparter til at indgå aftaler med fremtidsfuldmægtigen. Efter lovforslaget vil det således fortsat – med forbehold for de forpligtigelser, som påhviler parterne efter anden lovgivning – være op til parterne, om der skal indgås en aftale og i givet fald fastlægge, hvilket indhold aftalen skal have.

På baggrund af Finansrådets og Forsikring & Pensions bemærkninger er det oven for anførte bl.a. præciseret i pkt. 4.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til lovforslagets § 9, stk. 1.

6.4. Forholdet til andre fuldmagter

Danske Advokater m.fl. foreslår, at fuldmagter, som fuldmagtsgiveren tidligere har meddelt, skal bortfalde i forbindelse med fremtidsfuldmagtens ikrafttræden. Foreningerne finder det endvidere uklart, hvordan retsvirkningerne er af de almindelige fuldmagter, som efter lovforslagets ikrafttræden måtte blive oprettet. Foreningerne foreslår på den baggrund, at en fuldmagt, der er underskrevet efter lovens ikrafttræden inden for lovens anvendelsesområde, alene er gyldig, hvis fuldmagten er oprettet i overensstemmelse med loven.

Som det bl.a. fremgår af pkt. 4.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, bliver fuldmagtsgiverens retlige handleevne ikke påvirket af, at den pågældende meddeler en fremtidsfuldmagt. Det svarer i øvrigt til, hvad der gælder efter de almindelige aftaleretlige fuldmagtsregler. Fratagelse af en persons retlige handleevne vil således fortsat alene kunne ske i forbindelse med værgemål og efter domstolsprøvelse. Det indebærer, at en fuldmagtsgiver som udgangspunkt fortsat – sideløbende med en eller flere (fremtids)fuldmægtige – selv kan agere med berettigende og forpligtende virkning, herunder eksempelvis meddele fuldmagter til tredjeparter i konkrete retsforhold. Bl.a. på denne baggrund finder Justitsministeriet det uensigtsmæssigt at indføre et lovbestemt bortfald af de fuldmagter – f.eks. til banken med henblik på løbende betaling af regninger – som fuldmagtsgiver tidligere har meddelt. I værste fald kan konsekvensen af en sådan bortfaldsregel være, at fuldmagtsgiver ikke får betalt sine regninger med deraf følgende konsekvenser. Det bemærkes i den forbindelse, at almindelige

fuldmagter endvidere ikke bortfalder ved fastsættelse af værgemål uden fratagelse af den retlige handlevne. Justitsministeriet finder, at den foreslåede ordning, hvorefter allerede gældende fuldmagter løber videre, og at fremtidsfuldmægtigen får kompetence til at tilbagekalde sådanne fuldmagter, er udtryk for en passende balance mellem de involverede hensyn.

Som det bl.a. fremgår af pkt. 2.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, tilsigtes fremtidsfuldmagtsordningen at være et tilbud, som borgerne kan vælge at benytte sig af. Hvis den berørte person foretrækker en fuldmagt efter de almindelige aftaleretlige fuldmagtsregler, vil der fortsat være de samme muligheder for at meddele en sådan fuldmagt med samme retsvirkninger, som tilfældet er i dag. I sådanne tilfælde vil fuldmagten ikke være omfattet af lovforslaget. Det indebærer, at en almindelig fuldmagt – som hidtil – ikke er omfattet af den foreslåede oprettelses-, ikraftsættelses- og offentliggørelsesprocedure eller tilsynsordning, og der vil således være de samme fordele og ulemper forbundet med en sådan fuldmagt, som tilfældet er i dag.

Justitsministeriet finder på denne baggrund ikke grundlag for at imødekomme Danske Advokaters forslag på dette punkt.

Danske Advokater m.fl. finder, at lovforslagets § 20, stk. 2, om fremtidsfuldmægtigens adgang til at meddele andre fuldmagt til på fuldmagtsgiverens vegne at varetage et nærmere afgrænset økonomiske forhold er særdeles uhensigtsmæssig og tillige stridende mod reglernes formål. Foreningerne foreslår på den baggrund, at fremtidsfuldmægtigen kun bør have beføjelse til at meddele sådanne fuldmagter, hvis det er specifikt bestemt i fremtidsfuldmagten.

Finansrådet er opmærksom på fordelene ved, at fremtidsfuldmægtige kan meddele fuldmagter, f.eks. til en bank til at betale husleje via betalingsservice. Det er dog Finansrådets opfattelse, at det er uhensigtsmæssigt at give fuldmagtsgiveren en lovbestemt ret til at meddele fuldmagt til at agere på fuldmagtsgiverens vegne, og i øvrigt udtrykkes bekymring for det forhold, at sådanne fuldmagter ikke vil fremgå af Personbogen.

Som det fremgår af lovforslagets § 20, stk. 2, og bemærkningerne hertil, er der tale om, at fremtidsfuldmægtigen i økonomiske forhold har beføjelse til at meddele andre fuldmagter til at varetage et nærmere afgrænset økonomisk forhold inden for fuldmagtens område, dog ikke i forhold til dispositioner, som fuldmægtigen selv er afskåret fra at foretage. Der er således

tale om enkeltstående fuldmagter til varetagelse af specifikke forhold og ikke meddelelse af nye fremtidsfuldmagter.

Formålet med bestemmelsen er at sikre fremtidsfuldmægtigen de fornødne beføjelser til at kunne varetage fuldmagtsgiverens forhold i de tilfælde, hvor det ville have været nødvendigt eller sædvanligt for fuldmagtsgiveren selv at meddele fuldmagt til andre. Bestemmelsen indebærer således f.eks., at fremtidsfuldmægtigen kan meddele fuldmagt til bank med henblik på at betale fuldmagtsgivers regninger eller til en advokat, der skal berigtige en handel vedrørende fuldmagtsgivers ejendom.

Det vil ofte være vanskeligt for en fuldmagtsgiver, som opretter en fremtidsfuldmagt flere år før ikraftsættelsestidspunktet, at forudse, hvilke nærmere forhold, som det vil være relevant for en fremtidsfuldmægtig at kunne varetage, herunder i hvilket omfang det vil være nødvendigt eller sædvanligt for at kunne varetage disse forhold, at der på fuldmagtsgiverens vegne meddeles fuldmagt til at foretage specifikke handlinger. Justitsministeriet har på den baggrund fundet, at adgangen til at meddele andre fuldmagt bør være lovbestemt således, at det ikke er nødvendigt for fuldmagtsgiveren at træffe bestemmelse herom i fremtidsfuldmagten.

Da omhandlede fuldmagtsforhold vil være specifikt rettet mod et bestemt økonomisk forhold og kan søges bekræftet hos fremtidsfuldmægtigen, er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke behov for at lade dette fuldmagtsforhold fremgå af Personbogen.

7. Fremtidsfuldmægtigens pligter

7.1. Underretning af fuldmagtsgiver og dennes ægtefælle eller samlever

Danske Advokater m.fl. finder det tankevækkende, at fremtidsfuldmægtigens pligt efter lovforslagets § 12 til at inddrage fuldmagtsgiveren og dennes ægtefælle eller samlever, før fuldmagten anvendes i vigtigere forhold, rækker videre end §§ 18 og 19 i lov om ægteskabets retsvirkninger, hvorefter en ægtefælle alene skal inddrage den anden ægtefælle, når den pågældende foretager dispositioner vedrørende visse aktiver, der er omfattet af formuefællesskabet, men ikke vedrørende særeje. Foreningerne undrer sig endvidere over, at en samlever efter lovforslaget sidestilles med en ægtefælle.

Justitsministeriet finder ikke, at fremtidsfuldmægtigens pligt til at inddrage fuldmagtsgiverens ægtefælle skal begrænses til tilfælde, hvor fuldmagtsgiver har pligt til at indhente ægtefællens samtykke, jf. §§ 18 og 19 i lov om ægteskabets retsvirkninger, og at en samlever aldrig vil skulle inddrages. I et ægteskab eller samlivsforhold vil ægtefællerne eller de samlevende normalt inddrage hinanden i forhold, som berører dem begge. Når fremtidsfuldmagtsforholdet træder i kraft, vil fuldmagtsgiveren imidlertid ofte ikke være i stand til at inddrage sin ægtefælle eller samlever.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør ægtefæller og samlever, som vil blive berørt af fremtidsfuldmægtigens dispositioner på fuldmagtsgivers vegne, så vidt muligt blive inddraget i vigtigere forhold. Pligten tilsigtes nærmere at bestå i at informere og rådføre sig med ægtefællen eller samleveren. Denne pligt til medinddragelse vil endvidere efter Justitsministeriets opfattelse medvirke til at understøtte ordningens effektivitet og funktionsdygtighed, idet tvister i et vist omfang vil kunne undgås.

Justitsministeriet har på denne baggrund ikke foretaget ændringer i lovforslaget i lyset af Danske Advokaters bemærkninger på dette punkt.

Forsikring & Pension ønsker konsekvenserne af, at en fuldmægtig ikke opfylder sine forpligtelser, nærmere beskrevet, herunder om det vil være obligatorisk for fremtidsfuldmægtige at tegne en ansvarsforsikring.

Efter lovforslagets § 18 kan en fremtidsfuldmægtig blive erstatningsansvarlig over for fuldmagtsgiveren, hvis den pågældende forsætligt eller uagtsomt tilsidesætter sine forpligtelser. Efter lovforslagets § 9, stk. 2, indestår en fremtidsfuldmægtig – ligesom andre fuldmægtige – for at have fornøden fuldmagt, og vil således efter omstændighederne kunne blive erstatningsansvarlig over for tredjeparter, hvis fremtidsfuldmægtigen indgår en aftale, som ikke er bindende for fuldmagtsgiveren. Justitsministeriet finder ikke behov for at stille krav om, at fremtidsfuldmægtige skal tegne ansvarsforsikring.

7.2. Selvkontrahering og modstridende interesser

Danske Advokater m.fl. foreslår, at en fremtidsfuldmægtig bør kunne indgå aftale med sig selv i tilfælde, hvor det konkret er beskrevet i fuldmagten, og hvis der ikke er forhold, der taler imod det.

Efter Justitsministeriets opfattelse taler hensynet til fuldmagtsgiverens retssikkerhed, herunder risikoen for misbrug af fuldmagten, imod, at fremtidsfuldmægtigen skal have adgang til at kunne begunstige sig selv på den anførte måde. Det bemærkes endvidere, at lovforslagets § 13 om forbuddet mod selvkontrahering på dette punkt svarer til værgemålslovens § 47 om beskikkelse af en værge, når der foreligger risiko for modstridende interesser mellem en person og dennes værge.

Justitsministeriet kan på denne baggrund ikke tilslutte sig forslaget fremsat af Danske Advokater m.fl.

7.3. Adskillelse af midler

Danske Advokater m.fl. foreslår, at undtagelsen for en fremtidsfuldmægtig, der er fuldmagtsgiverens ægtefælle eller faste samlever, til at holde fuldmagtsgiverens midler adskilt fra sine egne, kun bør omfatte tilfælde, hvor parternes økonomi frem til fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse har været sammenblandet.

Som det fremgår af pkt. 4.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, bør et ægtepars eller et samlevende pars valg af, hvordan deres daglige økonomi skal forvaltes, efter Justitsministeriets opfattelse ikke blive påvirket af fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse i tilfælde, hvor den ene part er fuldmagtsgiver, og den anden part er fremtidsfuldmægtig.

Hvis en fuldmagtsgiver måtte ønske, at den pågældendes midler skal holdes adskilt fra ægtefællens eller samleverens midler, vil den pågældende i overensstemmelse med almindelig aftalefrihed i fuldmagten kunne fastsætte betingelser for fuldmægtigens virke, herunder om at fuldmagtsgiverens f.eks. særejmidler eller specifikke aktiver skal holdes adskilt fra parternes øvrige formue, eller at den pågældendes sær- eller fællesejmidler skal anvendes til f.eks. opsparing frem for forbrug. I sådanne tilfælde vil den ægtefælle eller samlever, der er fremtidsfuldmægtig, efter lovforslagets § 12 have pligt til at efterleve fuldmagtsgivers bestemmelse. I modsat fald vil der være tale om misbrug af fuldmagtsforholdet med den konsekvens, at Statsforvaltningen i forbindelse med en tilsynssag har mulighed for at bringe fuldmagtsforholdet til ophør.

Justitsministeriet kan på den baggrund ikke tilslutte sig Danske Advokaters forslag.

7.4. Gavedispositioner

Finansrådet anfører bl.a., at tredjeparter ikke bør være ansvarlige for at vurdere, om en gaves værdi står i misforhold til fuldmagtsgiverens forhold, og at pengeinstitutter i praksis afviser at medvirke til gavedispositioner mellem en fuldmagtsgiver og en fuldmægtig, hvilket bør indskrives i loven eller bemærkningerne hertil. Det er dog Finansrådets holdning, at § 15, 2. pkt., om gaver, der er bestemt i fremtidsfuldmagten, også skal være gældende i forhold til gaver mellem fuldmagtsgiver og fuldmægtig.

Som det fremgår af lovforslagets § 15 og bemærkningerne hertil, kan fremtidsfuldmægtigen ikke på fuldmagtsgivers vegne yde gaver. Dette gælder dog bl.a. ikke sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til fuldmagtsgiverens kår. Kriteriet "sædvanlige gaver, hvis værdi ikke står i misforhold til fuldmagtsgiverens kår" svarer til retsvirkningslovens § 30, stk. 1, 2. pkt., om ægtefællers adgang til at forære hinanden gaver uden ægtepagt. Der vil således skulle være tale om gaver, der ligger inden for rimelige økonomiske rammer i det foreliggende miljø, og som der er tradition for at forære i årets løb. Gaver i anledning af f.eks. jul, fødselsdag og bryllupsdag er således omfattet heraf. I vurderingen af, om en gave er sædvanlig i fremtidsfuldmagtsforhold, vil endvidere kunne indgå, om der er tale om en videreførelse af fuldmagtsgiverens hidtidige dispositioner. Hvis det er tilfældet, vil det tale for, at gaven er sædvanlig.

Lovforslagets kapitel 4 om fremtidsfuldmægtigenes pligter, herunder gaverreglen i § 15, er rettet mod fremtidsfuldmægtigene og det indbyrdes forhold mellem fuldmagtsgiveren og fuldmægtigene. De pligter, der påhviler fremtidsfuldmægtige, medfører således ikke, at tredjeparter pålægges et "tilsyn" med fuldmægtigene. Lovforslaget indebærer derfor ikke, at tredjeparter er ansvarlige for at vurdere, om en gave er sædvanlig i forhold til fuldmagtsgiverens kår. Denne vurdering tilkommer det navnlig Statsforvaltningen at foretage. Hvis fremtidsfuldmægtigen yder gaver i strid med reglen, vil fremtidsfuldmægtigen, jf. lovforslagets § 18, kunne blive erstatningsansvarlig over for fuldmagtsgiveren, ligesom Statsforvaltningen vil kunne udøve tilsynsbeføjelser over for fremtidsfuldmægtigen – om nødvendigt sætte fremtidsfuldmagten ud af kraft i forhold til den pågældende. I det omfang gavemodtageren f.eks. er i ond tro, fordi det umiddelbart er kendeligt for den pågældende, at der er tale om en usædvanlig gave, vil gavemodtageren ikke kunne støtte ret på gaveløftet fra fremtidsfuldmægtigen, ligesom en modtaget gave vil kunne kræves tilbagebetalt.

Det lægges med lovforslaget ikke op til at forhindre, at pengeinstitutter kan afvise at medvirke til gavedispositioner mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen. Det følger således af lovforslagets § 13, at en fremtidsfuldmægtig ikke vil kunne indgå retshandler med sig selv. En fremtidsfuldmægtig vil således ikke kunne yde en gave til sig selv, heller ikke selv om gaven er sædvanlig. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 15, vil en fremtidsfuldmægtig have beføjelse til at yde gaver, som fuldmagtsgiveren har truffet udtrykkelig bestemmelse om i fremtidsfuldmagten. I sådanne tilfælde er fremtidsfuldmægtigen ikke overladt et skøn med hensyn til gavens indhold, og til hvem gaven ydes. Hvis fuldmagtsgiveren har truffet udtrykkelig bestemmelse om, at fremtidsfuldmægtigen skal ydes en specifik gave, vil der i almindelighed ikke være anledning til at overveje interessekonflikter mellem fuldmagtsgiveren og fremtidsfuldmægtigen, jf. lovforslagets § 13, for så vidt angår denne disposition, og fremtidsfuldmægtigen vil derfor normalt kunne drage omsorg for gennemførelse af gavedispositionen.

Lovforslaget tager på denne baggrund højde for de bekymringer, som Finansrådet anfører.

8. Tilsyn med fremtidsfuldmægtigen

Danske Regioner og Forsikring & Pension finder det uklart, om tredjeparter er forpligtede til at indberette misbrug.

Der lægges ikke med lovforslaget op til at indføre en pligt for offentlige myndigheder eller private til at indberette forhold til Statsforvaltningen. Om der kan eller skal foretages indberetning til Statsforvaltningen beror således på lovgivningen i øvrigt, som ikke berøres af lovforslaget. Dette forhold er på baggrund af høringsparternes bemærkninger præciseret i bemærkningerne til lovforslagets § 21.

Finansrådet anfører med henvisning til pkt. 4.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at et privat tilsyn umiddelbart ligger uden for, hvad der i almindelighed kan betragtes som bankvirksomhed, og anmoder om, at en bank ikke anføres som eksempel herpå.

På baggrund af Finansrådets kommentar, er "en bank" udgået som eksempel på, hvem fuldmagtsgiver i fremtidsfuldmagten kan indsætte som privat tilsyn, jf. pkt. 4.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 2. Det skal dog understreges, at der herved ikke til-

sigtes begrænsninger i, hvilke fysiske og juridiske personer der kan udpeges til at fungere som privat tilsyn, så længe de pågældende har mulighed for – og er indforstået med – at påtage sig hvervet.

9. Tilbagekaldelse, ændring og ophør af fremtidsfuldmagten

Advokatrådet og Danske Advokater m.fl. foreslår, at et privat tilsyn ikke bør kunne tilbagekalde en fremtidsfuldmagt, men i stedet bør underrette Statsforvaltningen med henblik på en tilsynssag.

Som det fremgår af pkt. 4.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil det private tilsyns omfang bero på, hvad fuldmagtsgiver nærmere bestemmer i fremtidsfuldmagten. Efter Justitsministeriets opfattelse bør fuldmagtsgiver have mulighed for at give det private tilsyn beføjelse til at tilbagekalde fuldmagten. Denne kompetence vil kunne understøtte tilsynets autoritet og medvirke til at sikre en effektiv opgaveudøvelse. Hvis fuldmagtsgiveren ikke træffer bestemmelse herom, vil tilsynet i stedet skulle rette henvendelse til Statsforvaltningen, der således vil kunne indlede en tilsynssag og træffe afgørelse om fremtidsfuldmagtens ophør.

Justitsministeriet kan på denne baggrund ikke tilslutte sig forslaget.

Danske Advokater m.fl. foreslår endvidere, at Statsforvaltningen bør indlede en tilsynssag og herefter træffe en afgørelse om ophør, hvis Statsforvaltningen bliver opmærksom på, at en fremtidsfuldmagt er ophørt af en af de i lovforslagets §§ 24 (fuldmagtsgivers forhold) eller 25 (fremtidsfuldmægtigens forhold) nævnte grunde.

Lovforslagets §§ 24 og 25 omhandler de situationer, hvor en fremtidsfuldmagt ophører automatisk, dvs. uden en egentlig afgørelse. Det drejer sig bl.a. om situationer, hvor fuldmagtsgiveren kommer under værgemål vedrørende de samme forhold, som fremtidsfuldmagten vedrører, hvis fuldmagtsgiveren dør, eller hvis fremtidsfuldmægtigen frasiger sig hvervet. I disse situationer er grundlaget for fremtidsfuldmagten ikke længere til stede, og efter Justitsministeriets opfattelse er der derfor ikke behov for at udsætte fuldmagtsforholdets ophør på en formel afgørelse fra Statsforvaltningen. I stedet vil Statsforvaltningen, jf. lovforslagets § 27, stk. 3, skulle foranstalte tinglysning af en meddelelse om ophøret, når de bliver opmærksom på forholdet.

Justitsministeriet kan på denne baggrund ikke tilslutte sig forslaget.

Finansrådet anfører, at tredjeparter automatisk bør underrettes om tilbagekaldelse, ændring og ophør af fremtidsfuldmagter.

Det bemærkes, at det til enhver tid gældende fuldmagtsforhold vil fremgå af Personbogen, hvori afgørelser om ikraftsættelse, tilbagekaldelse, ændring og ophør af fremtidsfuldmagter tinglyses. Afgørelserne har virkning fra tinglysningstidspunktet, jf. lovforslagets § 27, stk. 1, hvor forholdet således vil være tilgængelig for tredjeparter.

Endvidere bemærkes det, at den digitale tinglysning bl.a. har åbnet mulighed for, at tredjeparter kan tilmelde sig en abonnementsfunktion. På denne måde vil det ikke være nødvendigt for relevante tredjeparter at anvende ressourcer på selv at overvåge eller løbende slå op i Personbogen for at se relevante ændringer i fremtidsfuldmagten. De pågældende kan i stedet tilmelde sig abonnementsfunktionen og vil derefter modtage underretning, når der vedrørende den pågældende fuldmagtsgiver tinglyses ændringer i Personbogen.

Det er på denne baggrund Justitsministeriets opfattelse, at lovforslaget tager højde for de bekymring, som Finansrådet rejser.

Realkreditrådet anfører, at det ikke er anført som en ophørsgrund i lovforslagets § 26, at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse herom, hvis Statsforvaltningen i løbet af en tilsynssag konstaterer, at fremtidsfuldmægtigen handler i strid med fuldmagtsgiverens interesser.

Det fremgår af lovforslagets § 26, at Statsforvaltningen kan træffe afgørelse om en fremtidsfuldmagts ophør, hvis betingelserne for dens ikraftsættelse ikke længere er til stede. Som det fremgår af lovforslagets § 7, stk. 3, og bemærkningerne hertil, kan en fremtidsfuldmagt ikke sættes i kraft, herunder i forhold til en bestemt fuldmægtig, hvis det findes betænkeligt. En fremtidsfuldmagt vil ikke kunne sættes ikraft for en fuldmægtig, hvis der er begrundet tvivl om, hvorvidt den pågældende vil varetage fuldmagtsgiverens interesser. Hvis en fremtidsfuldmægtig handler i strid med fuldmagtsgiverens interesser, er ikraftsættelsesbetingelserne ikke længere opfyldt, og Statsforvaltningen vil således kunne træffe afgørelse om fuldmagtsforholdets ophør. Der er således i lovforslaget taget højde for den af Realkreditrådet omtalte situation.

10. Påklage

Alzheimerforeningen finder det uklart, at fuldmagtsgiverens børn ikke er klageberettigede, men kan gøre indsigelse i forbindelse med ikraftsættelsessagen.

Finansrådet finder, at kredsen af klageberettigede bør udvides til at gælde alle private personer og juridiske enheder, der har en retlig interesse i afgørelsen. Finansrådet finder tillige, at klageadgang også bør tildeles eventuelle testamentsarvinger, som kan blive berørt af ikraftsættelsen af fremtidsfuldmagten.

Forsikring & Pension mener, at kredsen af klageberettigede bør genovervejes, fordi der ud over adgangen til at klage over Statsforvaltningens afgørelser til Civilstyrelsen ikke kan sættes spørgsmålstejn ved Statsforvaltningens praksis.

Som det fremgår af pkt. 4.2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger, bør der – uanset princippet om enkelhed – som følge af de retsvirkninger, der er forbundet med en fremtidsfuldmagts ikraftsættelse, være klageadgang til Civilstyrelsen for de personer, der direkte berøres af fuldmagtsforholdet, dvs. fuldmagtsgiveren, fremtidsfuldmægtigene og eventuelle subsidiære fuldmægtige samt ligeledes fuldmagtsgiverens ægtefælle eller samlever, som fuldmagtsforholdet ligeledes vil have stor betydning for. Personer, som ikke er klageberettigede, men som bliver opmærksomme på forhold, som kan rejse tvivl om fuldmagtsforholdets hensigtsmæssighed, kan rette henvendelse til Statsforvaltningen som tilsynsmyndighed, men de pågældende vil ikke kunne klage over Statsforvaltningens afgørelse i tilsynssagen.

Justitsministeriet finder ikke, at kredsen af klageberettigede bør udvides til at omfatte andre personer end de direkte berørte af fremtidsfuldmagtsforholdet.

Når det med lovforslaget er valgt at afgrænse kredsen af klageberettigede på en anden måde end de personer, der skal underrettes i forbindelse med fremtidsfuldmagtens ikraftsættelse, jf. lovforslagets § 4, stk. 3, har det sammenhæng med, at formålet med denne underretning er at sikre, at Statsforvaltningen forud for en afgørelse om at sætte fremtidsfuldmagten i kraft får kendskab til de relevante indsigelser, der måtte være.

11. Øvrige bemærkninger

Alzheimerforeningen, Forsikring & Pension og Udbetaling Danmark finder det i forlængelse af den offentlige digitaliseringsstrategi nødvendigt af få afklaret, i hvilket omfang en fremtidsfuldmægtig kan bruge digitale selvbetjeningsløsninger og få læseadgang til fuldmagtsgivers digitale post, samt hvorledes oplysninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter samtænkes med den fællesoffentlige, digitale fuldmagtsløsning.

Justitsministeriet har efter lovforslagets §§ 8 og 28 mulighed for at fastsætte regler om Statsforvaltningens pligt til at underrette berørte parter. Det er i bemærkningerne til bestemmelsen præciseret, at bemyndigelsen efter behov kan udnyttes til at fastsætte regler om Statsforvaltningens overførsel af information om fuldmagtsforholdet til andre offentlige IT-systemer. Andre offentlige IT-systemer omfatter bl.a. den fællesoffentlige, digitale fuldmagtsløsning. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet i forbindelse med implementeringen af de tekniske løsninger, som skal understøtte fremtidsfuldmagtsordningen, i dialog med berørte myndigheder overveje, hvordan bemyndigelsen nærmere vil blive udnyttet.

Datatilsynet anbefaler en række uddybninger af lovforslagets forhold til persondataloven.

Pkt. 4.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til lovforslagets § 6 er på den baggrund justeret således, at det nu fremgår heraf, at behandlingen af personoplysninger i medfør af lovforslagets § 6 skal ske i overensstemmelse med persondatalovens regler. I øvrigt er Datatilsynets sproglige bemærkninger indarbejdet i lovforslaget.

Realkreditankenævnet bemærker, at den foreslåede ordning formentlig vil medføre øget brug af fuldmagter mellem privatpersoner, og at ordningens uformelle karakter derfor kan afstedkomme flere tvister i sådanne fuldmagtsforhold.

Som tilfældet er i dag, vil der – også efter indførelsen af en fremtidsfuldmagtsordning – kunne opstå tvister blandt pårørende til person, der ikke har evne til selv at varetage sine forhold. Med lovforslaget klargøres retstilstanden imidlertid, og der indføres et formelt system, hvorefter oprettelse og ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter og tilsyn med fremtidsfuldmægtigene er lovreguleret, og hvori Statsforvaltningen af hensyn til fuldmagts giverens retssikkerhed er involveret. Efter Justitsministeriets opfattelse vil

en formel ordning i højere grad end i dag sikre, at fuldmagtsgiverens beslutninger kan føres ud i livet, og at der i mindre grad end hidtil kan opstå tvivl herom med deraf følgende tvister.

12. Økonomiske konsekvenser af lovforslaget

Finansrådet anfører, at Statsforvaltningen bør tilføres ekstra ressourcer som følge af de opgaver, som lovforslaget vil medføre, således at sagsbehandlingstiderne i f.eks. værgemålssager ikke påvirkes negativt.

Det fremgår af lovforslagets § 30, at justitsministeren efter forhandling med økonomi- og indenrigsministeren kan fastsætte regler om betaling af gebyr for indgivelse af anmodninger om ikraftsættelse af fremtidsfuldmagter. I forhold til det udkast til lovforslag, der blev sendt i høring den 27. oktober 2014, er de økonomiske og administrative konsekvenser nu beskrevet i pkt. 6-8 og 12 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Heraf fremgår det bl.a., at lovforslaget vil indebære meromkostninger for det offentlige, som foreslås finansieret gennem et omkostningsdækkende gebyr.

Det er således taget højde for den bekymring, som Finansrådet rejser.

III. Lovforslaget i forhold til det lovudkast, der blev sendt i høring den 27. oktober 2014

I forhold til lovudkastet indeholder lovforslaget følgende indholdsmæssige ændringer:

- Der er i lovforslagets § 8, stk. 2, og § 28, stk. 2, indsat bemyndigelsesbestemmelser om obligatorisk digital kommunikation.
- Det er i forhold til lovforslagets § 8, stk. 3, og § 28, stk. 3 (lovudkastets § 8, stk. 1, 2. pkt., og § 28, stk. 1, 2. pkt.), foretaget den ændring, at justitsministeren kan fastsætte regler om Statsforvaltningens underretning af ”berørte parter” – og ikke som i lovudkastet ”berørte personer” – om fremtidsfuldmagtens ikrafttræden, tilbagekaldelse, ændring og ophør.

Herudover er der foretaget visse mindre ændringer af sproglig og korrekturmæssig karakter.

I øvrigt er der i bemærkningerne til lovforslaget på en række punkter foretaget præciseringer og udbygninger af relevante forhold bl.a. i lyset af høringsvarene.